

รายงานการศึกษาทางวิชาการด้านป่าชุมชน

เรื่อง

พืชสมุนไพร การใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรและการมีส่วนร่วม
ในการบริหารจัดการป่าชุมชนของราษฎรในหมู่บ้านรอบพื้นที่ป่าชุมชน
บ้านดอนแดงน้อย ตำบลศรีวิชัย อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร

A Case Study of Herb Usage and Participation by Local People in

Community Forest Management at Dondangnoi,

Srivichai Sub – District, Wanornivard District

Sakon Nakorn Province

โดย

นางสาวฝากสวาสดี ภูผาใจ

นักวิชาการป่าไม้ 4

สำนักงานป่าไม้จังหวัดสกลนคร

พ.ศ. 2546

บทคัดย่อ

ในการศึกษา พืชสมุนไพร การใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการป่าชุมชนของราษฎรในหมู่บ้านรอบพื้นที่ป่าชุมชนบ้านคอนแดงน้อย ตำบลศรีวิชัย อำเภอมวนนิเวศ จังหวัดกลนคร นั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สภาพเศรษฐกิจและสังคมของราษฎร ลักษณะทางกายภาพ ชีวภาพและนิเวศวิทยาของป่าชุมชน ข้อมูลเกี่ยวกับพืชพรรณธรรมชาติและพืชสมุนไพรและสรรพคุณทางยาของพืชสมุนไพรในป่าชุมชน การใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรเพื่อการวางแผนการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรในป่าชุมชน ลักษณะการมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของราษฎรในหมู่บ้านรอบป่าชุมชนในการบริหารจัดการป่าบ้านคอนแดงน้อย ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนหรือคู่สมรสหรือบุคคลในครัวเรือน ในหมู่บ้านรอบป่าชุมชนบ้านคอนแดงน้อย จำนวน 5 หมู่บ้าน จำนวน 222 ครัวเรือน โดยสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ การวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยใช้วิธีทางสถิติหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย แล้วนำเสนอในรูปแบบตาราง และการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระต่างๆกับตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการป่าชุมชน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ (Statistical package for social science) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % หรือระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.05

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา จำนวน 222 ครัวเรือน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 57.7 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 42.3 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 46 — 55 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ต่ำกว่า 5 คน ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม และมีรายได้ต่อปีในรอบปีที่ผ่านมาต่ำกว่า 35,000 บาท การรับรู้ข่าวสารด้านป่าไม้ ส่วนใหญ่ได้รับรู้จากผู้นำชุมชน มีการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน ร้อยละ 67.57 มีการเข้าไปเก็บหาพืชสมุนไพร ร้อยละ 25.23 ส่วนใหญ่ใช้รักษาโรคกระดูก/ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ ร้อยละ 20.27 โดยประชากรส่วนใหญ่ไม่มีข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนมากที่สุด คือ บุคคลภายนอกเข้ามาใช้ประโยชน์ สำหรับความต้องการการสนับสนุนจากกรมป่าไม้นั้น มีความต้องการงบประมาณมากที่สุด

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการป่าชุมชนของประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ การมีตำแหน่งในชุมชน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน การเป็นสมาชิกกลุ่มป่าชุมชน และตำแหน่งในการจัดการป่าชุมชน แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนสมาชิกในครัวเรือนและการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพร